

Tarık Toros yazdı

**Birlikte alçalıyor,
alçaklıkta yarışıyorlar**

07

Efe Yiğit yazdı

**İngiltere holiganizmi
nasıl yendi?**

15

TR724

08 ARALIK 2016 PERŞEMBE

GÜNLÜK E-GAZETE — SAYI: 46

WWW.TR724.COM — @TR724COM

Savunma hakkı nasıl çökertildi?

Malumunuz yasal süreç üçlü bir sacayağının üzerinde durur. Bu üç ayaktan ilki savcı, ikincisi hâkim, üçüncüsü avukattır. Savcı, bir kişi hakkında suçlayıcı iddialarda bulunur, hâkim bunun davaya dönüşüp dönüşmemesine karar verir, avukat ise savcının iddialarını çürütür. Ancak 15 Temmuz sonrasında Türkiye’de hâkim ve savcılarının

Saray’a bağlanmasının ardından avukatlar da ya tutuklanarak ya da adliyeye sokulmayarak sistem dışı bırakılıyor. Savunmanın çökertilmesinde Erdoğan rejimi kadar Barolar Birliği ve İstanbul, Ankara gibi büyük barolar da suçlu. İşkençenin önünün açılmasında, hukuk süreçlerinin keyfî işletilmesinde ‘savunma hakkı’nın apaçık ihlali ortaya çıkıyor.

ERMAN YALAZ’IN HABER DOSYASI 2,3 VE 4’TE

Veynel Ayhan yazdı
**Ekonomi batarken
Erdoğan’ın tek derdi**

09

11

Vehbi Şahin yazdı
**İtibardan tasarruf
olmaz Başkan!**

ERMAN YALAZ

ErmanYalaz@Tr724.com

'Söz Savunmanın'

Türkiye'de sadece bir film repliği

15 Temmuz darbe girişimini 'Allah'ın bir lütfü' diye kamuoyuna duyuran AKP hükümeti ve güdümlü yargı, OHAL'in 5. ayında 100 bine yakın kişiyi gözaltına aldı, 40 bin kişiyi tutukladı. Darbe girişiminden sonra fişleme raporları ile hareket ettiği artık açıkça ortaya çıkan hükümet ve yargının hukuk alanında iki büyük hamlesi oldu.

İlki darbe sabahından itibaren MİT ve istihbarat raporlarına dayalı cadı avında 12 bin hakim ve savcıdan 3 bin 910 kişinin açığa alınıp ihraç edilmesiydi. Tutuklu hakim savcı sayısı bugün 3 bini aştı.

İkinci önemli hamle ise avukatlara yapıldı. On binlerce insan savunmasız bırakıldı. Zaten son 2 senedir sürdürülen cadı avı kapsamında açılan davalardaki şüphelilerin davalarına bakan 600'den fazla avukat hakkında işlem yapıldı. Halen 250'den fazla avukat tutuklu. Gözaltına alınan, tutuklanan, mal varlıklarına ve banka hesaplarına tedbir konan yüzlerce avukat var.

17-25 Aralık rüşvet ve yolsuzluk skandalını ortaya çıkararak emniyet mensupları, istihbarat dinlemesi, Bank Asya, Koza İpek, Zaman, KPSS, Tahşiye, 301 madenciyi yitirdiğimiz Soma maden kazası, Karaman cinsel istismar, Karaman maden kazası gibi soruşturma ve davalarının avukatları tu-

tuklandı. ÇHD, Özgür Hukukçular Derneği, 108 kişinin öldüğü Ankara Gar Saldırısı Mağdurları Derneği avukatları, İnsan Hakları Derneği Şırnak Şube Başkanı tutuklu. HDP Eş Başkanı Figen Yüksekdağ'ın avukatı Sevda Çelik Özbingöl 5 gündür gözaltında. Yine Kasım ayında Selahattin Demirtaş'ın avukatı da gözaltına alınmıştı.

ÖNCE ADİL HAKİMLER, SONRA SAVUNMA AVUKATLARINA DARBE

Türk hukuku, üçlü bir yargılama sistemi üzerine kurulu; hakimlik, savcılık ve savunma. Hakim, kararı veren inşa eden, adaleti sağlaması gereken makam. Savcılık iddia sahibi, suçlamaları yönelten, kamu adına hakları arayan. Avukatlar ise hem müşteki-mağdur hem şüpheli-sanık haklarının savunucusu. Bu üçlünün olmadığı yargılamanın adilliği de olmuyor. Avukatlar sadece mahkeme ya da savcılık aşamasında değil, soruşturmanın en başında; örneğin gözaltı, arama, emniyet, jandarma, ifade alınması aşamalarında iş yapıyor.

Batılı ülkelerde savunma ve savcılık eşit görülüyor. Adliyelerde savcıların avukatlarla aynı seviyede kürsüsü yapılınsın tartışmaları hatırlanacaktır. Batıda böyle. Bizde savcı hakimle aynı masada, avukatlar sanıkla bir.

AVUKATA ERİŞİM İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELEYE ENGEL

Uluslararası işkenceyi önleme anlaşmaları ve evrensel hukuk normlarında da avukatlara erişme, kişinin avukatının olması adil yargılamanın olmazsa olmazı. Denbilir ki, evrensel hukuk, işkencenin önündeki en büyük engel olarak avukatları görüyor. Çünkü insan hakları, yaşam hakkı, fikir ve düşünce özgürlüğüne müdahale gibi bugünlerde sıkça yaşanan ve bir devlet politikası haline getirilen kötü muamele, işkence ve ihlalleri önlemenin garantörü bağımsız avukatlar. İktidar kanadı, sürecin en başında özellikle Ankara ve İstanbul barolarıyla işbirliği içinde avukatlık müessesesini işlemez hale getirdi. Sanık, şüpheliler kendi avukatlarıyla ifade veremedi.

AVUKATLA GÖRÜŞME YASAĞI, CMK AVUKATLARININ ÖNLEYEMEDİĞİ OLAYLAR

KHK ile şüpheliyi avukatıyla 5 gün görüşürme kural haline getirilirken, fiilen bu 10-15 günü, kimi yerde bir ayı buldu. Gözaltı süresince avukatı ve yakınlarıyla görüştürülmeyen onlarca örnek var. Annesi milletvekili olmasına rağmen bir protestoda gözaltına alınan Hüda Kaya'nın oğlu Cihat Kaya avukatın olmadığı yerde polis tarafından omurgası kırılacak kadar darp edildi.

CMK ve TCK'ya savunmanın güçlendirilmesi için konulan baro avukatı uygulaması, bugüne kadar on binlerce kişinin kötü muamele, yüzlerce kişinin işkence, 27 şüpheli ve mağdurun intihar etmesinin önüne geçemedi örneğin. Bu haliyle uygulama tam bir 'savunmayı yok et' uygulamasına döndü... Adil yargılama yapma ihtimali bile hükümeti korkutmuş olmalı ki, işe bugüne kadar haklarında idari soruşturmanın bile açılmamış binlerce savcı ve hakimi tutuklayarak başlamıştı. Darbe soruşturması yapmak isteyenler önce adil hakimlere, sonra savunma avukatlarına darbe yaptı.

BAROLAR AVUKATLARI NEDEN KORUMADI?

15 Temmuz'dan sonra Adalet Bakanı'nın barolara baskı yaptığı ve 'savunma hakkının işletilmemesi' için belirli baro başkanlarıyla görüştüğü iddia ediliyor. Nitekim bunun Ankara'da uygulandığına avukatlar şahitlik ediyor: Hakkında soruşturma olan avukatların emniyet ve adliyelere alınmaması uygulandı. İlk haftalarda da listeler işledi. Avukatlara göre bu listeler, Adalet Bakanı Bozdağ ile Ankara Baro Başkanı Hakan Canduran'ın görüşmesinden sonra devreye sokuldu.

Sonra bu kanuni kılıfa büründürüldü, KHK ile olaya kılıf uydurulmaya çalışılsa da evrensel hukuka aykırı şekilde avukata erişim engellendi, savunma ortadan kaldırıldı.

23 Temmuz'da verdiği demecinde Canduran, Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) gereği o gün itibarıyla 2 bin 200 kişiye 430 avukat görevlendirildiğini anlatırken şöyle diyordu: "CMK

ile görevlendirilen avukat arkadaşlarımızın darbecileri savunmaması gibi bir durumdan söz edilemez. Çünkü CMK bir kamu görevi. Darbecilerin özel avukatları konusunda belki böyle bir şey söylenir, söylenmez, onu bilemeyiz."

Keza İstanbul Barosu ve çevresinde de benzer şeyler yapıldı. 'Cemaat davaları' diye oluşturulan bir kategoride avukatlar işlevsiz hale getirildi. Hatta eski Baro Başkanı Ümit Kocasakal, 'Cemaat davaları'na avukat göndermemekle övündü.

Mayıs 2014'te Danıştay'ın 146. kuruluş yılı etkinliğinde Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan ile atışan Türkiye Barolar Birliği Başkanı Metin Feyzioğlu da tıpkı bu iki büyük baro gibi, avukatların sorunlarına sahip çıkmayarak, iktidarın günahlarına ortak oldu.

Avukatlık Kanunu'nun 76. maddesinde düzenlenen hukukun üstünlüğünü, insan haklarını savunmak ve korumak baroların en temel görevi. Bu hüküm barolara başta çevre ve sağlık olmak üzere yurttaşların bireysel ya da toplu hak ihlallerine karşı dava açabilme ve davaya katılabilme hakkı tanıyor. Sonuçta bırakın işkenceleri, yüzlerce avukatın tutuklanmasına karşı bile kılını kıpırdatmayan TBB, Ankara, İstanbul baroları ile karşı karşıyayız.

Uluslararası işkenceyi önleme anlaşmaları ve evrensel hukuk normlarında da avukatlara erişme, kişinin avukatının olması adil yargılamanın olmazsa olmazı.

İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW), darbe girişimi sonrası Türkiye'deki gözaltı merkezlerinde işkence ve kötü muamele yapıldığı iddialarını içeren raporda, CMK avukatlarının sanık ve şüphelileri koruyamadığı örnekleriyle anlatılmıştı.

CMK AVUKATI: MÜVEKKİLİME GÖZÜMÜN ÖNÜNDE İŞKENCE ETTİLER

İnsan Hakları İzleme Örgütü (Human Rights Watch - HRW), darbe girişimi sonrası Türkiye'deki gözaltı merkezlerinde işkence ve kötü muamele yapıldığı iddialarını içeren raporda, CMK avukatlarının sanık ve şüphelileri koruyamadığı örnekleriyle anlatılmıştı. Bir adli yardım avukatı, polisin, subay olan müvekkilini Ankara Emniyeti'ndeki sorgu sırasında defalarca dövdüğünü aktarmıştı.

CMK avukatı müvekkili olduğu kişiye gözünün önünde işkence edildiğini şöyle anlatmıştı: "Arkasında birkaç polis ayakta duruyordu. O da masanın önündeki bir sandalyede oturuyordu. Konuşması için normalde kelepçe olarak kullandıkları plastik bantlarla kırbaçlar gibi vurmaya başladılar; yumruklarıyla da başına ve vücudunun üst kısmına vurdular. Elleri kelepçeli olduğundan kendini korumak için hiçbir şey yapamıyordu. Bir aşamadan sonra artık sırtımı döndüm. Ona kaç kez vurduklarını bilmiyorum. Daha fazla bakamadım. Durdurmak için yapabileceğim bir şey olmadığını biliyordum. En sonunda ifade verdi. O saatte oradaki tek avukat bendim. Her yerde şiddet vardı ve polis benim orada olmamdan memnun değildi. 'Bu insanların neden avukata ihtiyaçları var ki' diyorlardı."

ALTERNATİF BAROLARIN BAŞKANLARI TUTUKLU, 29 DERNEĞİN KAPISI KİLİTLİ

Bütün bu hukuksuzluk sürecinde alternatif barolar ve hukukçu dernekleri de susturuldu. Gümüşhane-Konya Baro Başkanı Fevzi Kayacan (23 Temmuz), Bayburt Bölge Baro Başkanı İsmail Taştan (28 Temmuz), Erzurum Barosu eski Başkanı Mehmet Küçük (3 Ağustos), MHP Manisa milletvekili ve eski Baro Başkanı Zeynel Balkız (2 Eylül), Siirt Baro Başkanı Cemal Acar (23 Eylül) ve Trabzon Baro Başkanı Orhan Öngöz (27 Eylül) gibi baro yönetici ve başkanları tutuklandı.

İçişleri Bakanlığı kararları ve KHK'lar marifetiyle hukukçular derneklerinin kapılarına kilit vuruldu. Mizan Hukuk Derneği, Denge Hukuk Derneği, Harran Hukuk Derneği, Çağdaş Hukukçular Derneği, Ahenk Hukuk Derneği, Adalet Hukuku Derneği, Özgür Hukukçular Derneği'nin aralarında yer aldığı 29 hukuk derneği kapatıldı. Anayasa'nın 36. maddesindeki savunma ve adil yargılanma hakkı, AİHS 6. maddesi ihlal edildi. Avukatlara savunma yaptırılmadı. Avukatını seçme, doktorunu, oturduğu evi seçme hakkı gibi temel bir hak. Hiçbir avukat kendini müvekkili yerine geçip savunmaz yapmaz. Ancak bu temel prensipleri dahi sindiremeyen bir iktidar, savunma hakkını hoyratça yok edebilir. Savunmayı tutuklayabilir.

SEFER CAN

SeferCan@Tr724.com | @can_sefercan

Darbeci gelenek hiç değişmiyor. Önce ekonomiyi karaya oturtuyor, sonra halkın ekmeğine göz diyor ama kendi sefasından ödün vermiyor. 27 Mayıs'çıların 'Alyans evleri' vardı, 15 Temmuz'cular, hacı teyzelere kefen parasını bozdururken, 78 milyon dolara lüks uçak alıyor.

'ALYANS EVLER'den 'DOLAR BOZDUR' kampanyasına

Cuntalar, öncelikle darbeyi kabullenmeyecek ve sorun çıkaracak beyinleri biçmeye yöneliyor. Bürokrasi, akademi ve özel sektörde kendileri gibi düşünmeyen herkes yok edilmek isteniyor.

Her darbe doğal olarak ağır ekonomik fatura çıkarıyor. 12 Eylül'cülerin tabiriyle '**şartlar olgunlaşsın**' diye yapılan provokasyonların yol açtığı güvensizlik ortamı yatırımları vuruyor. Cuntalar, öncelikle darbeyi kabullenmeyecek ve sorun çıkaracak beyinleri biçmeye yöneliyor. Bürokrasi, akademi ve özel sektörde kendileri gibi düşünmeyen herkes yok edilmek isteniyor. Darbe sonrasında yaşanan cadı avlarında devletin iş yapma kalitesi düşüyor. Yabancı sermaye ürüyor. Yerli halk zaten gelecek endişesiyle kabuğuna çekilip zaruri ihtiyaçlar dışında harcama yapmıyor. Bu arada darbeciler '**fazla kalmayacağız**' vaadiyle halkı rahatlatmaya çalışır ama asıl garantiyi uluslararası kamuoyuna verir. "**Bütün yükümlülüklerimize sadığımız**" taahhüdü bunu amaçlar. Dışarı kapalı ülke ekonomisine rağmen Kenan Evren bile bu çizgiyi takip etti. '**Allah'ın lütfü**' gördüğü 15 Temmuz darbe girişiminden sonra Tay-

yip Erdoğan tam tersini yapıyor. Hem içeriyi daha fazla paniğe sevkedecek şekilde davranıyor hem de en önemli ticari partnerlerimizle kavga ediyor. Böylece ekonomik fatura yükseliyor.

Darbe dönemlerinin en büyük zararı makul ortadan kalkıp histerik davranışların normalleşmesi.

ALAVERE DALAVERE FATURA VATANDAŞA

Yine darbecilerin tabiriyle ‘uçurumun kenarından kurtulan ülke’ ekonominin bozulmasıyla bedel ödemekten kurtulamıyor. Darbeciler de biraz hamaset biraz dayatmayla ödemeyi halka yaptırıyor. En somut örneklerden biri 27 Mayıs’çıların milletten alyans toplayıp bakır ‘devrim yüzükleri’ dağıtmasıydı. Bugünlerdeki ‘dolar bozdur’ kampanyaları fazlasıyla ona benziyor. Bu kampanyaların ekonomiye katkısı tartışılır. Zaten darbecilerin topladığı parayı yatırıma dönüştürmek yerine çarçur ettiğinin örneği çok fazla. 27 Mayıs sonrasında Ankara’nın en iyi semtine yapılan 74 blokluk askeri lojmanların toplanan alyanslarla finanse edildiği ileri sürüldü. Evlerin ismi de Alyans Evler olarak kaldı. Bugün de bir yanda bedava traş vaadiyle kampanyaya destek toplayan esnaf öbür yanda 78 milyon dolara alınan lüks uçak konuşuluyor.

Tam yerine gelmişken Engin Ardıç’tan bir alıntı yapalım.

“Devlete gelir ha? Peki, 1960 ihtilalinden sonra hazineye katkı amacıyla toplanan alyansları hangi kategoriye sokacaksınız? Sakın bu da bir çeşit adı konulmamış Milli Birlik Komitesi yağması olmasın?”

Zorla almadılar tabii, fakat öyle bir hava yaratılmıştı ki vermeyene Menderes yarıdakısı ve hatta vatan haini gözüyle bakılıyordu.

Devlete hizmet için altın yüzüğünü gönüllü veren anam da babam da yıllarca parasızlıktan yerine koyamadılar da parmaklarında teneke yüzükle dolaştılar.”

Yandaşlar hemen paniklemeden makale 11 yıl önce kaleme alınmış. Ardıç bugün yazmaz/yazamaz böyle bir yazı.

SEL TOPLUMU ÖNÜNE KATIP GÖTÜRÜYOR

Darbe dönemlerinin en büyük zararı makul ortadan kalkıp histerik davranışların normalleşmesi. Cumhurbaşkanı emretti diye kamu kurumları döviz bozdurma kuyruğunda. Türk Lirasına güvenmeyip işletme sermayesini bile dövizde tutanlar bu vesileyle deşifre oldu. Seçaat arz ederken yakalandılar... asıl sorun dövizle mal ve hizmet alımı yapan kurumların kuyrukta olması. Bugün bozdurup yarın alacaklar, sebep oldukları işlem hacmi doların ateşinin düşmesini engelleyecek. Ya Diyanet’e ne demeli... Hac paralarında TL’ye dönmüş güya. Kuru sabitlemiş; vatandaştan TL toplayıp kendi döviz alacak. Ne anladık bu işten. Döviz düşerse ballı kârını katlayacak, düşmezse adet olduğu üzere vatandaşa yansıtacak! Olmadı görev zararı yazıp vergilerle dolaylı yoldan hepimizden alacak. Böylece Hayko Bağdat da Hacca gitmiş olacak. Diyanet de ‘TL’ye geçtik’ havası atacak. Oh ne alâ!

Siz iyisi mi şapkanıza mukayyet olun, bu darbeciler fark ettirmeden onu bile alır.

TARIK TOROS

TarikToros@Tr724.com | @TarikToros

**Tecavüzcü, ahlak dersi veremez.
Hırsızın sözüne güvenilmez. Faşistten
demokrat çıkmaz. Tetikçiden gazeteci
olmaz... Hangi âlimin hangi lafına
nasıl itimat edeceksiniz!**

BİRLİKTE ALÇALIYOR, ALÇAKLIKTA YARIŞIYORLAR

Bilinen öyküdür. Peygamber Efendimiz (sav)'in sözlerini toplayan bir hadis âlimi, bu uğurda uzun zahmetli yolculuklar yapar. Bir gün, bir çiftçinin birkaç cümle hadis bildiği haberini alır. İlk ağızdan öğrenip kayda geçmek için yollara düşer. Günler sonra kaynak olacak kişinin köyüne ulaşır. Sorup soruşturur. Tarlada derler, oraya yönelir. Yaklaşırken şunu gözlemler. Çiftçi, tarlasını sürmektedir. Elinde bir tutam ot, ucundan gösterir gibi yapıp hayvanı bununla oyalayıp çekeştirmektedir. Hadis âlimi, gerisin geriye döner. “**Bu adam hayvanlarını kandırıyor, rivayet edeceği hadis sıhhatli olmaz**” der.

HAYVANI ALDATAN HERKESİ ALDATIR

Tecavüzcü, ahlak dersi veremez. Hırsızın sözüne güvenilmez. Faşistten demokrat çıkmaz. Tetikçiden gazeteci olmaz. Bugün, egemenlerin istediği yönde konuşan, yaltaklanan, hakkın hukukun kıyısından geçmeyen, asla o tellere basmayanların bundan sonra keसेceği ahkâmın ne kıymeti olacak! Hangi âlimin hangi lafına nasıl itimat edeceksiniz!

Tarihçi Profesör Erhan Afyoncu mesela, son dönem muktedirlerin öyle beğenisini kazandı ki, tarihi Kuleli Askeri Lisesi binası-

na yerleşen Milli Savunma Üniversitesi'ne rektör oldu. Yakın zamanda Sabah'ta çıkan makalesinin başlığı şuydu: “**Başkan seçemediğimizden birçok Türk devleti yıkıldı.**”

ÂLEMİ KÖR, MİLLETİ SERSEM Mİ SANIRSIN

Ülkede hemen her kötülüğün kaynağı bulundu. Niye? Geçmişte bu yapı, bu iktidarla işbirliği yaptı, kadroları paylaştı diye. Peki arkadaş, bu koalisyonun bir tarafını yerin dibine batırıyorsun tamam da, öbür tarafına niye tek laf etmiyorsun!

Açayım. Doğan Grubu, kesilen milyarlarca liralık vergi cezasının faturasını dört müfettiş üzerinden Cemaat'e kesti. Yazarları ağız birliği etmiş, mangalda

kül bırakmıyorlar. Yahu, hırsızın hiç mi kabahati yok! O dönem hemen her gün kürsülerden sizi hedef gösteren, her konuşmasında tir tir titrediğiniz kişinin hiç mi dahli yok. Her şeyi dört müfettiş mi yaptı? Yani, masa başında size kumpas kurdular, ülkede reklam piyasasının yüzde 60'ını kontrol eden medyası dahil koca şirketler grubuna milyarlarca liralık ceza kestiler, öyle mi? Alemi kör, milleti sersem mi sanıyorsunuz! Hoş, milletin sersemlediği yalan değil yani.

**Yahu, hırsızın hiç mi kabahati yok!
O dönem hemen her gün kürsülerden sizi hedef gösteren, her konuşmasında tir tir titrediğiniz kişinin hiç mi dahli yok.
Her şeyi dört müfettiş mi yaptı?**

O DAMAT YİNE O UÇAKTAYDI!

Yıllardır Ankara'ya yaranmak için yapmadığınız kalmadı. Temsilcileriniz Beyefendi'nin uçağında sıraya girmiş halde. Forslu makam aracı, naklen yayın aracının kadrajına girer girmez TV'leriniz hazırola geçiyor, bağımsızlıktan, özgür yayıncılıktan bahsediyorsunuz. Damadınızın nasıl biat ettiğini sayfa sayfa okuduk. Yüzünüz bile kızarmıyor çünkü, aynı damat Başbakan'ın son Rusya seyahatinde uçağın baş konuklarındandı.

BİRLİKTE ALÇALIYORLAR

Türkiye'nin şu günleri, nasıl iktidarı bitirip tüm mazeretlerini çöpe attıysa... Diğer

oyuncuları ve tribünleri de itibarsızlaştırdı. İşin içinde kasıt olduğundan, ileride sığınacakları bahanenin çok manası yok. Debele-nip dursunlar. Şundan emin olun, çırpındıkça batışları hızlanıyor, birlikte alçalıyorlar, alçaklıkta yarışıyorlar. Üzüldüğüm, olan ülkeye oluyor. Geçen zaman, katlanarak restorasyon sürecine ekleniyor. Bizim nesil ve öncekiler heba oldu, çocuklarımız treni kaçırıyor.

Farkında mısınız, hep aynı teranenin etrafında dönüp duruyoruz. Şu ara yegane gerçek var, ZULÜM...! Az arkanıza yaslanın, cezaevinden mektup var, birlikte bakalım, ne diyor:

BU YAŞTAN SONRA ÇOK ZORUMA GİDİYOR

Selâmün aleyküm değerli kardeşlerim ve çile arkadaşlarım.

Ben 4 aydır cezaevindeyim. Burs vermek ve yardımda bulunmak yüzünden. Varsın böyle suçlasınlar. Elhamdülillah alınımız ak.

Fiziki olarak işkence yok ama üst aramada af edersiniz iç çamaşırımıza kadar bakıyorlar. Yaşım 42 ve bu çok zoruma gidiyor bu yaştan sonra. Psikolojik olarak çok üstümüze geliyorlar. Sürekli koğuş aramaları yapıyor ve 15 gardiyan 5 askerle gelip her şeyi inceliyorlar.

Suyumuz günde iki kere birer saat akıyor o kadar. Sıcak su desen haftada iki kere ve 10 kişilik yerde 26 kişiyiz. Yerlerde sarılarak yatıyoruz. Duvarlar rutubet, dökülmüş. Soğuk ama yüreğim yangın yeri, hepimizi ısıtmaya fazlasıyla yetiyor. Bir tane tuvalet var ama olsun Rabbim öyle bir yardım ediyor ki WC ihtiyacımız neredeyse gelmiyor.

Şartlar ne kadar zor olursa olsun her gün efendimizi görmek nasip oluyor, milyarlarca versek göremeyiz.

Ülkem yangın yeri, kendi halimize ülkemize mi diğer insanlara mı üzüleceğimizi bilmiyoruz. Sürekli yeni üzüntüler ekleniyor. Bu şartlarda olmamıza rağmen inanın kendimizden çok diğer insanlara ve ülkemize üzülüyoruz.

Evet, özgürlüğümüze göz diktiler, aldılar elimizden. Şimdi de canımıza göz diktiler, varsın diksinler. Ölüm bile tebessüm bizim için.

Bugünler geçecek, buna inanıyoruz. Üzülmeyin sakın, özgürlüğün ve birbirinizin kıymetini bilin. Lütfen kimseyi asla üzmezin.

Her şey boş, hayat yalan. Hayatı yeni öğrendik. 42 sene boş yaşamışım. Burada her türlü insan var. Genç, yaşlı, hasta, kanser...

Lütfen dua edin. Çok dua edin, burada kanser olan bir arkadaşımız var, yüzde 75 engelli arkadaşımız var.

Vicdanlara sesleniyorum, o kadar ölmüş vicdanların arasında, ölmeyen diri kalan vicdanlara...

VEYSEL AYHAN

VeyselAyhan@Tr724.com | @veyhann

Ekonomi batarken Erdoğan'ın tek derdi

Haber şöyle: “Cumhurbaşkanlığı Külliyesi’nde, baş başa ve heyetler arası gerçekleştirdikleri görüşmelerin ardından ortak basın toplantısı düzenledi.”

Bayağı meraklandınız herhalde Almanya mı, ABD mi yoksa Fransa mı diye? Hem “baş başa” hem de “heyetler arası” görüşmeler olmuş. Erdoğan iki ülke arasında çok büyük miktarda bir ticaret hacmi olduğunu söylediği konuşmasında şunları demiş:

“Artık bu ticaret hacmini daha da ileriye taşıyacağız. İş adamlarımızı kısa sürede süratle oraya göndereceğiz. İki ülke arasında iş adamlarıyla bizim iş adamlarımız şöyle ikili çalışmaları öncelikle bir başlatsınlar. Türkiye ve (...) çok daha büyük bir zenginlik kazanır ve farklı bir vizyonu da böylece oluşturmuş olurlar.”

Olayın kritik cümlesi de şu: “Görüşmelerin samimi bir havada geçtiğini...” Yani ey sevgili hal-

Şimdi size bir havuz haberi. Haber Saray’daki bir görüşme. Hani devlet bütçesinden 4 milyar dolar’ı aşkın paranın harcadığı ve böylece dünyanın en itibarlı ülkesi haline geldiğimiz Erdoğan’ın sarayından. Havuz gazeteleri bu görüşmeye çok çok önem vermiş. Hepsinde 1. sayfada çok büyük kullanılmış.

kımız korkmayın. Bu önemli görüşmede bir vukuat yok. Endişeye mahal yok. “Görüşme çok samimi geçti.” Ülkemiz artık level atlayacak. Krizden kurtulacak.

SARAY’IN 2016 MİSAFİRLERİ

Erdoğan’ın diktatörlüğünü inşa ettiği günden bu yana Türkiye’ye gelişmiş ekonomisi olan demokratik bir ülkeden yapılmış üst düzey bir ziyaret yok. Mesela son bir yılda Erdoğan’ın sarayına kimler gelmiş?

- 9 Mart’ta Ukrayna Devlet Başkanı
- 23 Mart’ta Romanya Cumhurbaşkanı
- 11 Nisan Suudi Arabistan Kralı
- 16 Nisan İran Cumhurbaşkanı
- 17 Ağustos KKTC Cumhurbaşkanı
- 28 Ağustos Bahreyn Kralı
- 24 Ekim Filistin Devlet Başkanı
- 23 Ekim Katar Emiri

Saray’ın son bir yılı böyle.

Erdoğan'ın 'itibardan tasarruf olmaz' diyerek milyarları aktardığı Saray'a gelişmiş bir ekonomisi olan çağdaş müreffeh bir ülkeden gelen yok. Çünkü kimse Erdoğan'la fotoğraf vermek istemiyor. Hukukun rafa kalktığı, meclisin askıda olduğu, başbakanlığın "düşük profilli" bir Ankara valiliğine döndüğü bir ülkeyi kim ciddiye alır!

6 Kasım'da yani dün Saray'da ağırlanan cumhurbaşkanı gelişmiş bir ülkeden değil. Minik ve şirin bir Afrika ülkesinden.

GÜVENLİK, EĞİTİM VE BİLİŞİM İŞBİRLİĞİ

Saray'da en üst protokolle kabul edilen ve yazının başında ismini vermediğimiz ülke "Benin". Habere bakarak karşılıklı ilişkileri geliştirerek ekonomimizi ayağa kaldıracığımız Benin'de kişi başına milli gelir 692 dolar. Ekonomik olarak 57'de birimiz kadar. Ama Erdoğan'ın müjdesi şu: "Karşılıklı adımlar atılabilir, üçüncü ülkelerde müşterek yatırımlara girilebilir. Bunun da başarılı adımlarını atmak suretiyle ben inanıyorum ki Benin ve Türkiye büyük bir zenginlik kazanır."

Bir de iki ülke arasında ne anlaşmalar, ne anlaşmalar imzalanmış!

"Güvenlik İş Birliği Anlaşması", "Eğitim İş Birliği anlaşması" ve "Bilişim Teknolojileri İş Birliği anlaşması" yapılmış.

NE KADAR SEVİNSEK AZDIR!

Türkiye kişi başına milli gelir 692 dolar olan bir ülkeyle ekonomik ilişkileri geliştirecek ve düzlüğe çıkacağız. Erdoğan ekonomisini batırdığı bir ülkeyi Benin'le düzeltmeyeceğini tabi ki bilir ama onun ve "havuz"unun derdi başka. Görüşmenin ekonomik yanları tamamen "hikâye".

Bir de iki ülke arasında ne anlaşmalar, ne anlaşmalar imzalanmış! "Güvenlik İş Birliği Anlaşması", "Eğitim İş Birliği anlaşması" ve "Bilişim Teknolojileri İş Birliği anlaşması" yapılmış.

Asıl gaye Benin'deki Hizmet hareketine ait Türk okullarını kapattırmak. Havuzun müjdeli(!) haberine göre Erdoğan okul kapattırarak büyük bir başarıya imza atmış!

YALAN HABER

Benin, büyüyen ve gelişen bir ülke. Türkiye gibi başaşağı gitmiyor. Geleceği ümit vaadediyor. Ama bizimkilerin derdi başka. Başbakanının "Bilişime kafa yorarsan sıyırırsın" dediği, diplomasız ve kitap okumayan bir Cumhurbaşkanına sahip ülkemizin tek gurur kaynağı "okul kapatmak".

Peki, haber doğru mu? Benin'deki Türk okullarının genel müdürü açıklama yapmış. Açıklama şu:

"Ülkemizin en başarılı okulu Ecole International Ufuk-Benin'dir. Okulumuz Benin kanunlarına göre kurulmuş bir şirkete aittir. Benin devleti hukuk ve demokrasinin işlediği, her türlü yatırıma açık özgür bir ülkedir. Türk medyasında çıkan haberler kesinlikle yalandır."

Bu açıklamaya göre Afrika'nın bu şirin ülkesinin Cumhurbaşkanı okulları kapatmak teklif edilmiş. Hatta haberde geçen "İki ülke hükümetleri arasında Nakdi Yardım Uygulama Protokolü" cümlesinden 'kapatılsın diye' rüşvet de teklif edildiği anlaşılıyor. Ama demek ki Saray kendini paralamış ama Benin Cumhurbaşkanı Patrice Talon onur ve saygınlığından taviz vermemiş.

Türkiye'nin 150 bin öğretmen açığı, 140 bin derslik eksikliği var. Dün açıklanan Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) sonuçlarına göre 72 ülke arasında ancak 53. olabiliyoruz. Ama Cumhurbaşkanı yurtdışında okul kapatmak derdinde.

VEHBI ŞAHİN

VehbiSahin@Tr724.com

Donald J. Trump
@realDonaldTrump

Volgen

Boeing is building a brand new 747 Air Force One for future presidents, but costs are out of control, more than \$4 billion. Cancel order!

RETWEETS

40.887

VINDIKLEVS

130.286

05:52 - 6 dec. 2016

20.271 40.887 130.286 ***

İTİBARDAN TASARRUF OLMAZ BAŞKAN!

Farklı bir lider profili çizeceği belli oldu. Bir ay önce 45'inci Başkan seçildi. Henüz koltuğuna oturmadı. Ama ilk icraatları ile alışılmadık bir Amerikan Başkanı olacağının sinyallerini veriyor Donald Trump...

Ne mi yaptı? Boeing'e verilen ve üretim aşamasında olan Air Force One uçağının siparişini iptal etti mesela... Talimatı da Twitter'dan verdi. Gerekçesi, siparişi gereksiz bir masraf kalemi olarak görmesi...

“Boeing, gelecek başkanlar için yepyeni bir 747 Air Force One üretiyor. Ama maliyeti kontrolden çıkmış, 4 milyar dolardan fazla. Siparişi iptal edin.” Trump'ın yazdığı not bu kadar.

Gazetecilerin sorusu üzerine bu görüşünü kameralar önünde de paylaştı. Air Force One uçağının maliyetinin denetimden çıktığını belirtti. **“Dört milyar doları geçiyor. Bu saçma bir durum. Boeing'in çok para kazanmasını isteriz elbette; ama o kadar da değil”** dedi.

Trump'ın ardından ABD Hava Kuvvetleri ve Boeing açıklama yapmak zorunda kaldı. Siparişin öngörülen maliyetinin aslında 2.7 milyar dolar olduğunu, ancak özel donanımların eklenmesi ve risk azaltma işlemlerinin tamamlanmasından sonra bu rakamın değişebileceğini savundular.

Boeing'in hisseleri de borsada yüzde 1,6 değer kaybetti.

BU DA KÜÇÜK AMERİKA...

Hikaye şimdilik bu kadar... Ne var karşımızda? Hesabı kitabı bilen bir tüccar Başkan... Trump, daha koltuğuna oturmadan ilk iş olarak gereksiz masraf deyip uçak siparişini iptal ediyor. Gelelim madalyonun diğer yüzüne...

1950'den beri Küçük Amerika olmaya çalışan ama bir türlü olamayan Türkiye'de ise THY, Tunus'un devrik diktatörü Zeynel Abidin bin Ali'nin Airbus A340-500 model ikinci el lüks uçağını satın alıyor.

Kim için? İddialara göre Cumhurbaşkanı Erdoğan adına... Kaç paraya? 78 milyon dolara...

Diyeceksiniz ki sudan ucuz... Evet ucuz, ama 30 uçağını yaşadığı ekonomik sıkıntılardan dolayı sefer dışı bırakıp hangara çeken THY... **“Tulumbanın suyu bitti, tulumbaya su koymak lazım”** diyerek vatandaştan yastık altındaki dolarlarını bozdurmasını isteyen de Erdoğan...

BU NE YAMAN ÇELİŞKİDİR?

Öyle değil mi? O halde ne yaman çelişkidir bu böyle... Başbakan Yıldırım'ın krizden söz ettiği bir dönemde acil bir ihtiyaç mıdır VIP uçak satın almak?

Sen anlamazsın bu işlerden diyerek söyle savunma yapanlar olabilir.

-Kardeşim itibardan tasarruf olmaz.

-Bak Ankara'daki devasa Saray'a...

-Ne kadar görkemli!

-Öyle saray sahibine böyle lüks uçak yakıştır.

-Hem içi dünyaca ünlü Louis Vuitton tarafından dekore edilmiş.

-Uçakta bir yatak odası, bir oturma odası da var.

-Şu özelliğe toplantı salonu bu özelliğe çalışma ofisi olacak vs...

Bunların hepsini doğru kabul etsek bile THY'nin bu uçağa 78 milyon dolar ödemesi şu gerçeği gizleyemiyor ama... ABD dünyanın bir numarası... Ekonomik, siyasi, askeri açıdan en yakın rakiplerine fark atan bir ülke... Üstelik teknoloji üretiyor. Bizim gibi hazır teknolojiyi tüketenlerden değil.

Ne yapıyor? Dikkat edin Fransız-Alman yapımı Airbus'a değil, ABD'nin milli şirkete-

ti Boeing'e verilen uçak siparişini yüksek maliyeti sebebiyle iptal ediyor. Niye? İsraf diye...

İSRAF EKONOMİSİ

Erdoğan ne yapıyor peki? Sırf yandaşları para kazansın diye ürettiği "israf ekonomisi" krize girince bir yandan dolar bozdurma kampanyası düzenliyor. Öbür yandan da lüks tüketime devam ediyor. Fiyatı kelepirci diye THY'ye 78 milyon dolara VIP uçak aldırıyor.

Trump da Erdoğan da tüccar... Amerikan Başkanı, hesap kitap yapıp kendi ülkesinin şirketine verilen siparişi "israf" diye iptal ediyor. Tasarruf için şatafat ve itibarı ayaklarının altına alıyor.

Türkiye'ye "Başkan" olmak için ülkedeki tüm değerleri altüst eden Erdoğan ise vatandaşın 100 dolarına göz dikerken, debdebe için çuvalla dolar harcıyor. Hem de İslâm, israf etmeyi haram kabul ettiği halde... Evet her iki lider de tüccar, ama bizimki hem müsrif hem müflis bir tüccar... Maalesef...

Amerikan Başkanı, hesap kitap yapıp kendi ülkesinin şirketine verilen siparişi "israf" diye iptal ediyor. Tasarruf için şatafat ve itibarı ayaklarının altına alıyor.

Türkiye'ye "Başkan" olmak için ülkedeki tüm değerleri altüst eden Erdoğan ise vatandaşın 100 dolarına göz dikerken, debdebe için çuvalla dolar harcıyor.

DR. SERDAR EFEOĐLU | KONUK YAZAR

Tarihi perspektif açısından 15 Temmuz Darbe Girişimi

AYDINLATILABİLİR Mİ?

Türkiye 15 Temmuz'da 27 Mayıs 1960 ve 12 Eylül 1980 darbelerine benzemeyen bir darbe teşebbüsüne şahit oldu. 27 Mayıs darbecileri önce Cumhurbaşkanı Celal Bayar ve Başbakan Adnan Menderes'i derdest etmiş, birçok milletvekilini de tutuklamışlardı. 12 Eylül'ün darbeci generalleri ise o sırada seçilmiş bir cumhurbaşkanı bulunmadığından Başbakan Süleyman Demirel'i gözaltına almışlar, bununla yetinmeyerek ana muhalefet partisi lideri Bülent Ecevit ve Milli Selamet Partisi genel başkanı Necmettin Erbakan'ı da gözaltına almışlardı. MHP genel başkanı Alparslan Türkeş ise birkaç gün saklandıktan sonra teslim olmuştu. 15 Temmuz darbecileri önceki iki başarılı darbeyi hiç okumamış, belki de duymamış olmalı ki, siyasileri en sona bıraktılar. Hatta **"siyasi partileri bir araya getirmek"** için olsa gerek TBMM'yi bile bombaladılar.

15 Temmuz'un bilinmeyenleri elbette sadece siyasilerle sınırlı değil. Çok kısa özetleyecek olursak önceki iki darbe gece herkes uykudayken yapılmışken bu darbe (canlı yayında seyredilsin diye olmalı) henüz insanlar işten evlerine dönerken başladı. **"Acemi darbeciler"** evlerin üzerinden uçak geçirerek, Boğaz Köprüsü'nü kapatarak, havaalanına birkaç tank göndererek yönetime el koymaya çalıştılar. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın kaldığı otel, Erdoğan ayrıldıktan sonra baskına uğradı. MİT Müsteşarı Hakan Fidan, Genelkurmay Başkanlığı'nda iken darbe planı hayatı geçirildi. Darbe ihbarına rağmen komutanlar Eskişehir'de düğüne katılmaktan vazgeçemediler. Cumhur-

başkanı Erdoğan'a darbeyi yetkili bir kişi yerine eniştesi haber verdi. Genelkurmay Başkanı'nı rehin tutan darbeciler her nasılsa serbest bırakmayı tercih ettiler.

GEÇMİŞ DÖNEMLERE BAKARAK CEVAP VERELİM

Biz bu karanlık noktaların aydınlatılıp aydınlatılamayacağına geçmiş dönemlerde yaşanan olaylarla cevap vermeye çalışacağız. En başta ifade edelim ki, sonuç pek iç açıcı gözüküyor. Tarihimiz karanlık olayların aydınlatılması yönüyle çok iyi bir karneye sahip değil. Geçmişte bazı kesimlerin **"Kızıl Sultan"** olarak gördüğü, bugün "Ulu Hakan"lığa terfi eden 2. Abdülhamit 31 Mart Olayı ile tahttan indirildi. Bu olay 2. Meşrutiyet'in getirdiği hürriyet ortamına ve İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne karşı avcı taburlarının isyanıyla başlamış, isyana ulema-dan bazı kişiler ve muhalifler destek vermiş, 2. ve 3. Ordu'nun bazı subay ve askerlerinin oluşturduğu Hareket Ordusu'nun İstanbul'a gelmesiyle isyan bastırılmıştır.

Günümüze kadar 31 Mart Olayı'nın meydana geliş şekli, 2. Abdülhamit'in olaydaki rolü, İngiltere ve Almanya'nın yani bugünkü moda tabirle "üst aklın" etkisi tam olarak açıklanamamıştır.

Hareket Ordusu, Yıldız Sarayı'na yürüyerek 2. Abdülhamit'in tahttan indirilmesini sağlamış, bu olaydan en kârlı çıkan ise olayın **"mağduru"** İttihat ve Terakki olmuştur. İttihatçılar asıl faturayı 2. Abdülhamit'e kes-

miş, ayrıca birçok kişi yargılanarak idam da dâhil olmak üzere çeşitli cezalara çarptırılmıştır. Olay dindar kesimin üzerine yıkılmış ve bugüne kadar “irtica” denildiğinde hep gündeme getirilmiştir. Günümüze kadar 31 Mart Olayı’nın meydana geliş şekli, 2. Abdülhamit’in olaydaki rolü, İngiltere ve Almanya’nın yani bugünkü moda tabirle “üst akıl” etkisi tam olarak açıklanamamıştır.

31 Mart Olayı sadece 2. Abdülhamit’in tahttan indirilmesi ile sınırlı bir olay değildir. Bu olay esnasında Yıldız Sarayı’na giren Hareket Ordusu sadece jurnalleri yakmakla kalmamış, sarayı da yağmalamıştır. Sarayın tülleri, perdeleri, süs eşyaları, halıları, şamdanları Hareket Ordusu tarafından alınmış, havuz fiskiyeleri bile bundan nasibini almıştır. Daha sonraki yılların birçok önde gelen komutanı bu yağmaya iştirak etmekle suçlanmıştır. Mütareke devrinde İstanbul’da bir yargılama yapılmışsa da bundan bir sonuç alınamamıştır. Eldeki birçok malzemeye rağmen mahkemenin suçluları bulamaması dikkat çekmektedir. Mahkemenin bulamadığı suçluları tarihçiler de bulamayacak ve bu yağma bir fail-i meçhul olarak kalacaktır.

Tahsin Paşa savaşmak veya zaman kazanmak yerine şehri “bir kurşun bile atmadan” teslim etmeyi tercih etmesini, ne Divan-ı Harp yargılamaları, ne de tarihçilerin yaptığı araştırmalar aydınlatmaya yetmemiştir.

SELANİK NİYE YUNANLARA TESLİM EDİLDİ?

Bir türlü aydınlatılmayan olaylardan birisi de Balkan Harbi’nde Selanik’in kolayca Yunanlılara teslim edilmesi hadisesidir. Savaşın başlaması ile Yunanistan ve Bulgaristan Selanik’i ele geçirmeyi en önemli hedeflerinden birisi olarak seçmiş ve buna göre bir plan yapmışlardı. Osmanlı ordusu da Selanik’i Hasan Tahsin Paşa’nın kumandasındaki bir kolordu ile savunacak-

tı. Güneyden ilerleyen Yunan Ordusu Selanik önlerine gelirken, kuzeyden de Bulgar Ordusu ilerlemekteydi. Tahsin Paşa stratejik olarak savunma savaşını uzatabilir ve Yunanlılarla Bulgarların savaşa tuşmasını sağlayabilirdi, ama öyle olmadı. Paşa savaşmak veya zaman kazanmak yerine şehri “bir kurşun bile atmadan” teslim etmeyi tercih etti. İttihat ve Terakki’nin en önemli merkezi olan ve İttihatçıların “Kâbe-i Hürriyet” dediği, Osmanlı Devleti’nin en önde gelen şehirlerinden birisi kaybedildi. Tahsin Paşa’nın emrinde 26.000 asker olmasına rağmen şehri neden teslim ettiği bir muamma olarak kalmış, işin ilginç Paşa’nın kendi el yazması hatıratı Türkiye kütüphanelerinde bulunmasına rağmen hiçbir tarihçinin ilgisini çekmemiş, eser ancak 2010’da yayınlanabilmiştir. Ne Balkan Harbi sonrasında kurulan Divan-ı Harp yargılamaları, ne de yıllar sonra tarihçilerin yaptığı araştırmalar olayı aydınlatmaya yetmemiştir.

Tarihten verdiğimiz iki örnek 15 Temmuz darbe girişiminin de aydınlatılmasının çok zor olduğunu gösteriyor. Henüz yargılamalar başlamasa da TBMM Araştırma Komisyonu’nun çalışma şekli bile “iyi saatte olsunlar”ın devreye girdiğini ve olayın aydınlatılması yerine algıların ön plana çıkarılması için yoğun bir çalışma içinde olduğunu ortaya koyuyor. Komisyonun başlangıçta Fethullah Gülen’i dinleyeceğini belirtmesine rağmen Hulusi Akar’ı bile henüz komisyona çağırması, darbenin meydana geliş şeklinin ortaya çıkarılmasının istenmediğinin bir göstergesidir. 31 Mart Olayı örneğinde olduğu gibi sanki asıl amaç “araştırmak” değil, kitlelerin algılara inandırılmasıdır. Tarihçiler de yıllar sonra bugünün basınına, hatıra eserlere ve belgelere başvurduklarında sis perdesini aralamakta zorlanacaklardır.

Ayrıntı için: Murat Candemir, Yıldız’da Kaos ve Tasfiye, İstanbul, 2007; Mustafa Balcı, Selanik Düştü, İstanbul, 2010.

İNGİLTERE HOLİGANİZMİ NASIL YENDİ?

EFE YİĞİT

EfeYigit@Tr724.com

Şampiyonlar Ligi grup maçında deplasmanda Dinamo Kiev'e 6-0 yenilen Beşiktaş, yoluna UEFA Avrupa Ligi'nde devam edecek. Maçta İskoç hakem Craig Thomsen'in yanlış kararları geceye damga vururken, ekranlara yansımayan görüntülerde ise tribünlerde Dinamo Kiev'li holiganların Beşiktaş taraftarına saldırıları vardı. Beşiktaşlılar sadece tribünde saldırıya uğramadı. Maçtan önce de Kiev sokaklarında holiganların hedefi Türk seyircilerdi. Holiganizm ve şiddet denilince akla ilk İngiltere gelirdi. Peki, İngiltere holiganizm ve şiddeti statlardan nasıl sildi?

POLİTİK ATMOSFER STATLARA TAŞTI

İngiltere'de holiganizm 1966 yılında kazanılan Dünya Kupası'yla ilk büyük etkilerini göstermeye başladı. Tarihe 68 kuşağı olarak geçen gençlik hareketleri, işçi eylemleri, kulüp yöneticilerinin basiretsizliği ve medyanın çanak tutmasıyla holiganizm bir akıma dönüştü. Sistemden rahatsız gençlerin ve işçi hareketlerinin gövde gösterisi artık stadyumlar olmuştu. Amaç futbol seyretmekten ziyade mesaj vermektir. İngiltere tarihinde toplum hayatı ve futbol daima iç içe olduğu için stadlar doğal eylem alanına dönüşüyordu.

Bu noktada The Sun ve Daily Mirror gibi bulvar gazeteleri de yangına benzinle gidiyordu. Stadlarda olay çıkaran, ortalığı birbirine katan insanların haftanın taraftarı seçmekte bir sakınca görmeyince holiganizm şehirden şehire yayılıyordu. Holiganlar bu dönemde sadece medyanın değil, aynı zamanda aka-

demisyenlerin de araştırmalarına konu oldu. Ancak bu araştırmalardan bir çözüm çıkmadı. İngiliz futbolu kısır bir döngünün içine düşerken, stadlar sosyal problemleri dile getirmek isteyenlerin arenasına hâline geldi, futbol seyircisi belaya bulaşmaktansa evinde oturmayı tercih etmeye başlıyordu.

FACİALAR DÖNEMİ

1985'te Juventus'la Liverpool arasında oynanan Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası final maçı öncesi Heysel Stadı'nda 39 kişinin ezilerek ölmesi holiganizm konusunda bir dönüm noktasıydı. Aynı yıl Luton ile Millwall'in karşılaştığı maçta çıkan yangında 56 kişinin hayatını kaybetmesi ve 1989 yılında FA Cup yarı final maçında 96 Liverpool taraftarının ezilerek ölmesi İngiliz futbol tarihine kara bir leke olarak geçti. Heysel faciasına yol açan holiganlar yüzünden İngiliz takımları 5 yıl Avrupa kupalarından men edilirken, hükümet

Amaç futbol seyretmekten ziyade mesaj vermektir.

Olaylarla ilgili 1985 yılına kadar 8 değişik rapor hazırlanmış ama hiçbir raporda soruna çare üretilmemişti. Bu raporlarda sadece güvenlik soruna dikkat çekilmişti.

kulüpler ve basın holiganizme çare bulmak için ortak hareket etme kararı aldı. İngiliz futbol tarihinde ölümcül olaylar sadece yukarıda geçenlerle sınırlı değildi. 1946 yılında Bolton'da 33 ve 1971 İbrox Glasgow'da 66 kişi hayatını kaybetmişti. Olaylarla ilgili 1985 yılına kadar 8 değişik rapor hazırlanmış ama hiçbir raporda soruna çare üretilmemişti. Bu raporlarda sadece güvenlik soruna dikkat çekilmişti.

TAYLOR RAPORU

15 Nisan 1985'de 96 Liverpool taraftarının ezilerek ölmesinden sonra kamuoyunda Taylor Raporu olarak bilinen Savcı Lord Peter Taylor'un olaylarla ilgili kaleme aldığı rapor, daha öncekilerden farklı özelliklere sahipti. Daha önce hazırlanan 8 raporda soruna dikkat çekilirken, Savcı Taylor soruna çözüm yolunu da raporunda ifade ediyordu. Taylor, holiganizmi besleyen sebeplerin medya, sosyal sorunlar ve kulüp yöneticilerinin yanlış davranışı olduğunu belirttikten sonra şu can alıcı cümleyi yazmıştı: **"İnsanlara nasıl muamele ederseniz öyle karşılık görürsünüz. Şayet siz onlara hayvan muamelesi yapıp bir kafese tıkarsanız, hayvanca karşılık görürsünüz. Siz medeni davranırsanız medeni karşılık görürsünüz."**

Taylor, stadlardaki kötü ortam ve güvenlik zafına dikkat çekerek bunların ortadan kaldırılmadığı bir ortamda holiganların devamlı olacağını yazıyordu.

Hükümet, Taylor Raporu'nun ön gördüğü re-

formları yapmak için derhal harekete geçti. İlk iş olarak bütün statlardaki ayakta maç seyredilen tribünlerin oturmalı olmasını sağladı. Arsenal, Manchester United, Chelsea ve Liverpool takımlarının ünlü ayakta seyredilen bölümleri yerlerini koltuklara bıraktı. Sunderland, Derby, Bolton, Millwall, Stoke ve Middlesbrough gibi takımlara statlarını yenileme için baskı yapıldı. Holiganizm, Taylor Raporu'ndaki reformların gerçekleşmesiyle büyük güç kaybetti.

DEVLET, KULÜP VE TARAFTAR İŞBİRLİĞİ

İngiltere'de holiganizm, stadyumların daha modern hâle gelmesi ve güvenliğin öncelenmesiyle büyük oranda önlendi. Daha önce birkaç takımın ortak kullandığı statlar tarih oldu. Bunun yanı sıra hükümet de yeni yasalarla holiganlara caydırıcı cezalar vermeye başladı. Ayrıca kulüpler maç biletlerinin fiyatlarını yükseltti. Polisler de 'kara listeler' oluşturarak bazı isimleri yakın takibe aldı. Maç öncesi evlerinden alınan bu isimler, karakolda polislerle beraber maç seyrediyordu. Güvenlik kameralarıyla deyim yerindeyse her seyirci mercekte altında tutuluyordu. Holiganlar dışarı çıkınca sahalar tekrar futbol seyircisine kalıyordu.

1990'lı yılların başından itibaren seyirci sayısında artışlar yaşandı. Futbol artık kültürün bir parçası olunca maçlara gelen kadın ve çocuk sayısında gözle görülür bir artış oldu. Seyircinin yüzde 30'unu kadınlar oluşturmaya başladı. Şiddetin tamamen silindiği İngiltere statları artık şölen havasında geçen maçlara sahne oluyor.

3D TV sizi hasta edebilir

Bilim adamları, 3 boyutlu televizyonların beyni şaşırtabildiğini, baş ağrısına, mide bulantısına ve gözde zorlanmaya yol açabildiğini söylüyor.

Popüler derginin New Scientist'e dayandırdığı habere göre, çalışmalar 3 boyutlu televizyonların izleyicilerin yüzde 20'sinde fiziksel rahatsızlığa yol açtığını gösteriyor.

Hollanda'da Eindhoven Üniversitesi'nde görevli araştırmacılar yaptıkları deneyde, 39 katılımcıdan 3 metre uzaklıktan üç boyutlu

televizyonda çeşitli metinleri okumaları istedi. Gruptan 7 kişide mide bulantısı, çift görme ve gözde zorlanma oluştu.

The Royal College of Ophthalmologists'te görevli yetkililer da söz konusu çalışmalara atıf yaparak 3 boyutlu televizyonun uzun süreli etkileri üzerinde daha fazla araştırma yapılması gerektiğini açıkladı.

Kapağını açmadan kitap okuyabileceksiniz

ABD'de Massachusetts Institute of Technology (MIT) ve Georgia Tech'te görevli bir araştırma ekibi, kitabın kapağını açmadan okumanızı sağlayacak sistem geliştirdi.

Ekip, şimdilik sadece kitabın ya da kağıt yığınının 9 sayfasını okutabildi. Bir kitabı baştan sona okutmak amacıyla terahertz görüntülemesini geliştirmek için uğraştıklarını, ışınma kaynaklarının gücünü iyileştirmek için üzerinde çalışmaya devam ettiklerini açıkladı.

AMA NASIL?

Bunun için uzak kızılötesi ile mikrodalgalar arasında bulunan frekans bandındaki terahertz ışınımı (elektro manyetik radyasyon) kullanılıyor. Dalgalar yüzeylerin içine işliyor

ve karşılaştıkları her kimyasal için farklı frekans üretiyor. Kitabın sayfaları arasında çok minik hava cepleri bulunuyor ve araştırmacılar bu ceplerin arasındaki ışınımı ortaya çıkarmak için terahertz kamera kullanıyor.

Kameranın sensörü ışınma yansımalarını belirliyor ve kitaptaki her sayfanın mesafesini tahmin etmek için sensörün geri varış süresini kullanıyor. Sayfa mesafesi hakkındaki bilgi, mürekkep ya da kâğıt gibi kimyasal özellikler hakkındaki bilgiyi ortaya çıkarmak amacıyla algoritmdan faydalanılıyor. Böylece doğru sayfa ve harf sıralamasında sayfadaki harfler belirleniyor.

KÜNYE

Genel Yayın Yönetmeni

Selim GÜNDÜZ | SelimGunduz@Tr724.com

Haber Direktörü

Sefer CAN | SeferCan@Tr724.com

Yayın Koordinatörü

Ali Mirza YAZAR | AliMirza@Tr724.com

Yazışleri Müdürü

Erman YALAZ (Web) | ErmanYalaz@Tr724.com

Kemal AY (e-gazete) | KemalAy@Tr724.com

Tasarım

Alper UYANIK | AlperUyanik@Tr724.com

Zülfikar ALİ | ZulfikarAli@Tr724.com

Sosyal Medya Editörü

Ömer Özdemir | OmerOzdemir@Tr724.com

İmtiyaz Sahibi Temsilcisi ve Hukuk Danışmanı

Mehmet YILDIZ | MehmetYildiz@Tr724.com

Reklam |

info@Tr724.com

E-gazete | Egazete@Tr724.com